

ektivním směru, přehlíží, že trestná nedbalost ve smyslu §§ 335, 337 tr. zák. nevyžaduje po subjektivní stránce, by pachatel předvídal bezprávný výsledek, že stačí, když si nebezpečnost svého jednání (opomenutí) neuvědomil z nedostatku povinné péče (srov. rozh. čís. 1534, 2025, 2193 sb. n. s.). Poněvadž tudíž jednak stížností uplatňované skutkové okolnosti při hlavním přelíčení na jevo vyšlé nejsou skutečnostmi rozhodnými, jednak skutečnosti zjištěné tvoří skutkovou podstatu onoho přečinu po stránce objektivní i subjektivní, bylo zavrhnouti zmateční stížnost jako neodůvodněnou.

Čís. 3391.

Pachatelův úmysl věc oprávněné osobě vůbec nikdy nevydati, nýbrž stav, jímž jest věc odňata z moci oprávněného, učiniti trvalým, vyžaduje se jen pro činnosti, které jest podřaditi pojmu »zadržení za sebou«, nikoliv však v případech, v nichž v úvahu přichází pojem »přivlastnění si«.

»Přivlastnění si« věci svěřené záleží již v tom, že ten, komu věc byla jen svěřena, osobuje si k ní a nad ní vykonává práva quasi — vlastnická. Výkonem takovéto dispozice po způsobu vlastnickém je zejména i zastavení věci, třeba jen na krátký čas a v úmyslu i v naději, že ji pachatel včas vyplatí a vrátí.

Zpronevěra je vyloučena jen, byl-li pachatel podle svých majetkových poměrů s to, by věc, kterou si přivlastnil, kdykoli mohl nahraditi a svému závazku dostáti.

Skutečnost, že prodatel věci prodané na splátky s výhradou práva vlastnického podal na kupitele žalobu o zaplacení zbytku kupní ceny a vymohl si (civilní) rozsudek, může míti s hlediska zpronevěry význam jen, podnikl-li prodatel kroky čelící k vydobytí pohledávky z kupní ceny dříve, než kupitel předsevzal čin, odpovídající zákonnému pojmu zadržení věci za sebou nebo jejího si přivlastnění.

Předmětem zpronevěry mohou býti věci všeho druhu (i věci spotřebitelné); výhrada vlastnictví není »conditio impossibilis« ani při šatstvu a obuvi.

Při zjišťování ceny věci, prodané s výhradou práva vlastnického, jest vzítí za základ obecnou hodnotu věci v době, kdy pachatel s ní protiprávně naložil, při čemž jest vzítí zřetel na znehodnocení věci obvyklým užíváním, a pak jest vzítí do počtu úhrnnou výši splátek.

Kdo byl obeslán k hlavnímu přelíčení a při něm slyšen jako svědek, nevstupuje prohlášením, že se k trestnímu řízení nepřipojuje, poněvadž má civilní rozsudek (platební rozkaz), v procesní roli soukromého účastníka.

(Rozh. ze dne 15. února 1929, Zm II 462/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 15. října 1928, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem

zpronevěry podle § 183 tr. zák. Podle § 362 čis. 1 tr. ř. zrušil rozsudek soudu první stolice a věc vrátil tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost, která se číselně dovolává důvodů zmatečnosti podle čis. 5 a 10 § 281 tr. ř., vytýká sice rozsudku ve svém úvodě všeobecně nejasnost, neúplnost i rozpor mezi údaji rozhodovacích důvodů o obsahu listin, u spisů uložených (a listinami samotnými), žádná z těchto výtek není však v ní přímo doličena. Neděje se tak ani v oné části vývodů zmateční stížnosti, která je označena výslovně jako společné doličování obou oněch důvodů zmatku, jichž se zmateční stížnost číselně dovolává, tedy i důvodu zmatečnosti podle čis. 5 § 281 tr. ř. Zmateční stížnost dovozuje celkovým smyslem těchto svých vývodů, že při splátkových obchodech podle zákona ze dne 27. dubna 1896, čis. 70 ř. zák. přísluší prodávajícímu jen alternativně právo buď domáhati se na kupujícím zaplacení kupní ceny neb uplatňovati vlastnické právo k věci, na splátky prodané, že tedy nemůže žádati současně to i ono plnění, takže, rozhodl-li se prodávající pro prvou z obou oněch alternativ, zažaloval-li zejména kupujícího o zaplacení kupní ceny, vzdal se tím zároveň (vlastnického) práva k věci. V souzeném případě zmateční stížnost se jednak dovolává prohlášení, které prý učinil při hlavním přelíčení soukromý účastník, v ní jménem vůbec neuvedený, že se k řízení nepřipojuje, jelikož má civilní rozsudek, jednak tvrdí, že soukromý účastník zažaloval pohledávku za šaty a obuv obžalovanému prodané a si též vymohl směnečný platební rozkaz ze dne 18. července 1928. Oním soukromým účastníkem míní zmateční stížnost zcela nepochybně svědka Vojtěcha K-a, který prohlásil při hlavním přelíčení, že se k trestnímu řízení nepřipojuje, poněvadž má civilní rozsudek. Tento rozsudek, pokud se týče platební rozkaz, o němž je řeč ve zmateční stížnosti, má stěžovatel patrně na zřeteli, vytýkaje rozsudku rozpor s listinami, u spisů uloženými. Výtka je zřejmě bezpodstatná již proto, že v rozsudkových důvodech není zmínky o obsahu oné listiny, která ani ve spisech není. V jednacím protokole není záznam o tom, že svědek K. při hlavním přelíčení nějaký rozsudek nalézacímu soudu předložil, tím méně o tom, že tato listina byla při přelíčení čtena, takže výtka domnělého rozporu se spisy nepřichází vzhledem k předpisu prvního odstavce § 258 tr. ř. v úvahu ani jako výtka neúplnosti rozsudku spočívající v tom, že byl v jeho rozhodovacích důvodech onen rozsudek (platební rozkaz) pomínut mlčením. Věcné uplatňování důvodu zmatku podle čis. 5 § 281 tr. ř. bylo by lze spatřovati nanejvýš v tom, že zmateční stížnost, dovolávající se onoho prohlášení svědka K-a jen nepřímou, shledává rozsudek neúplným proto, že v jeho rozhodovacích důvodech zůstalo i toto prohlášení svědkovo nepovšimnutým a neuváženým. Než ani této výtce nelze přiznati oprávnění, především již proto, že zmateční stížnost označuje jako soukromého účastníka neprávem Vojtěcha K-a, který, byv ke hlav-

nímu přelíčení obeslán a při něm slyšen jen jako svědek, nemohl vzhledem k předpisu prvního odstavce § 47 tr. ř. oním svým negativním prohlášením za hlavního přelíčení vstoupiti v procesní roli soukromého účastníka. Jako soukromá účastnice připojila se k trestnímu řízení již při svém svědeckém výslechu v řízení přípravném svědkova manželka Antonie K-ová, od níž obžalovaný dotyčné věci podle rozsudku koupil a která prohlásila, že žádá v trestní cestě náhradu škody ve výši 848 Kč. Správně byla tudíž obeslána jako soukromá účastnice i k prvnímu hlavnímu přelíčení, načež bylo vzhledem k předpisu druhého odstavce § 47 čís. 3 tr. ř. stejně správně při pozdějším hlavním přelíčení, k němuž se nedostavila, podle záznamu jednacího protokolu jako součást jejího svědeckého protokolu přečteno i její prohlášení jako soukromé účastnice z řízení přípravného. To nemohl ovšem změnit, zejména snad nepřímou odvolatí svědek K., jenž ostatně své prohlášení při téže hlavním přelíčení neučinil podle doslovu, v němž je uvedeno v jednacím protokole, jako zákonný zástupce nebo zmocněnec své manželky (§ 50 tr. ř.), nýbrž výslovně jménem vlastním.

Ze všeho toho je zároveň zjevno, že řečené námitce zmateční stížnosti nedostává se po stránce skutkové přímého podkladu ani ve zjištěných rozsudkových, ba ani ve spisech, a že význam mohlo by snad v tom směru míti nanejvýš jen prohlášení (údaj) svědka K-a, že má civilní rozsudek, ale i to jen tehdy, kdyby aspoň ze spisů vycházela na jevo skutečnost, tvrzená zmateční stížností, že soukromý účastník, t. j. Antonie K-ová, dotyčnou pohledávku zažalovala a si u soudu vymohla buď rozsudek nebo směnečný platební rozkaz. K tomu sluší poznamenati, že řečenou právní námitkou neuplatňuje zmateční stížnost důvod zmatku čís. 10 § 281 tr. ř., jehož se dovolává číselně, nýbrž že tu správně přichází v úvahu důvod zmatečnosti podle čís. 9 a) téhož §. Nenamítat' zmateční stížnost, že při správném výkladu zákona bylo by jednání obžalovaného posuzovati podle jiného ustanovení trestního zákona, než kterému je podřadil soud první stolice, nýbrž snaží se dovoditi, že jeho jednání není vůbec činem soudně trestným. Ve věci samé nelze však zmateční stížnosti ani v tomto směru přiznati oprávnění. Rozsudek nezjišťuje především — aspoň ne výslovně — vůbec nic, z čeho by vycházelo na jevo, že šlo skutečně o obchod splátkový. Jelikož však podle souhlasných svědeckých údajů Antonie a Vojtěcha K-ových a částečně podle zodpovídání se obžalovaného, tedy právě oněch výsledků hlavního přelíčení, na nichž buduje veškerá svá skutková zjištění i rozsudek, měl obžalovaný kupní cenu za věci, jím od Antonie K-ové koupené, pokud se týče její zbytek splácti po 25 Kč týdně pod ztrátou lhůt, lze důvodně za to míti, že také soud první stolice vycházel při svém rozhodování z předpokladu, třebaže v rozsudku výslovně nevytčeného, že kupní smlouva byla obchodem splátkovým; při čemž arci s hlediska skutkových zjištění rozsudkových i podle spisů jako prodávající ve smyslu zákona o splátkových obchodech přicházela by v úvahu jen Antonie K-ová. Než, i kdyby se mělo za to, že to byla ona, jež podala na obžalovaného žalobu o zaplacení zbytku kupní ceny a si vymohla (civilní) rozsudek, o němž se

zmiňuje svědek K., nebo platební rozkaz, o němž je řeč ve zmateční stížnosti, je nepochybně, že pro řešení otázky, zda jednání obžalovaného zakládá skutkovou podstatu zpronevěry, mohla by tato skutečnost mít význam jen, kdyby bylo zjištěno, že Antonie K-ová podnikla kroky k vydobytí pohledávky z kupní ceny na obžalovaném dřívě, než on předsevzal čin, odpovídající zákonnému pojmu zadržení věci za sebou nebo jejího si přivlastnění. Jen v tom případě bylo by snad lze říci, že věci, jím podle rozsudkového zjištění s výhradou vlastnického práva (pro Antonii K-ovou) koupené, přešly následkem uplatňování pouhého obligačního nároku dodatečně ve vlastnictví obžalovaného, přestaly tudíž býti věcmi, jemu jen svěřenými. Jen v tomto podstatně omezeném rozsahu bylo by lze uplatňovati v oboru práva trestního právní hledisko, které bylo do zmateční stížnosti převzato z několika civilněprávních rozhodnutí býv. nejvyššího soudu víd. (čís. 2801, 2827, 3412 sbírky Glaser-Ungrovy), ve zmateční stížnosti výslovně citovaných a řešících právní otázku, o níž jde, způsobem, ve stížnosti v podstatě správně vystiženým, především pro obor práva soukromého. V souzeném případě nemá však předpoklad, že Antonie K-ová pohledávku proti obžalovanému zažalovala dřívě, než zastavil věci jemu prodané, opory ani v rozsudku, ani ve spisech. Rozsudek, který ve směru prv uvedeném neobsahuje vůbec ni žádného zjištění, nezjišťuje ani, kdy obžalovaný věci zastavil, a ze spisů nevychází na jevo nic, z čeho by se dal vyvozovati onen předpoklad. Že samo o sobě nestačí v tomto směru prohlášení svědka K-a z hlavního přeličení, je na bíledni, obžalovaný pak se nepříčinil za řízení vhodnými průvodními návrhy o to, by dotyčné kusé výsledky hlavního přeličení byly doplněny zjištěním přesných dat. Sám přiznal již při svém výslechu v řízení přípravném ze dne 7. července 1928 a podle záznamu jednacího protokolu dokonce ještě i u hlavního přeličení jen, že věci zastavil koncem května 1925. O tom, že ho Antonie K-ová zažalovala o zaplacení kupní ceny, se nezmínil, ani není v jednacím protokole záznamu o tom, že při hlavním přeličení nějak odpověděl na prohlášení svědka K-a. Nejen po stránce formální, nýbrž i z důvodů věcných není tu tudíž neúplnosti, která by činila rozsudek zmatečným podle čís. 5 § 281 tr. ř. v tom, že v jeho rozhodovacích důvodech není o řečeném prohlášení zmínky, neboť ona jediná skutečnost, z něho jen kuse zjevná, je v souzeném případě sama o sobě právně nerozhodnou, ba, jak právě dovoďeno, naprosto bezvýznamnou.

Právně bezpodstatnou jest též námitka, uplatňovaná zmateční stížností s hlediska důvodu zmatku podle čís. 10 (správně čís. 9 a) § 281 tr. ř. v ten rozum, že stranou prodávající nebylo vyhověno ani předpisu § 2 zákona o splátkových obchodech, podle něhož je prodávající, užije-li vyhrazeného mu práva odstoupiti od smlouvy, povinen vrátiti kupujícímu zapravené splátky i se zákonnými úroky ode dne přijetí. Přehlížíť zmateční stížnost, že tu jde o řešení vedlejší otázky povahy ryze soukromoprávní, jejíž rozhodnutí nemůže mít ani nepřímý vliv na posouzení otázky trestněprávní, zda se ten, kdo věci jemu s výhradou vlastnického práva prodané, za sebou zadržuje nebo si přivlastňuje, dopouští

zpronevěry. Předmětem zpronevěry mohou býti vzhledem k ustanovení § 183 tr. zák., v němž je zcela všeobecně řeč o věci, pachateli svěřené, věci všeho druhu, dokonce i věci spotřebitelné, tím spíše mohou jím tudíž býti také věci, o něž jde v souzeném případě, šaty a obuv, takže zmateční stížnost je v nepravu též, pokud dále namítá, že při šatstvu a obuvi je výhrada vlastnictví »conditio impossibilis« vzhledem k tomu, že obě prý se kupuje k užívání a že jest proto přímo protismyslným, by se opotřebované šaty a obuv mohly vrátiti. Stačí i tu připomenouti, že jest výhradně věcí prodatelovou, jakými prostředky rázu soukromoprávního zjedná v podobných případech svým případným nárokům proti kupiteli průchod, a poukázati na výslovné ustanovení druhého odstavce § 2 zákona o splátkových obchodech, podle něhož je kupující v případě tam uvedeném povinen nejen věc prodávajícímu vrátiti, nýbrž i nahraditi mu podle okolností případu škodu, zejména dáti mu přiměřenou náhradu za to, že mezi tím věcí užíval. Způsobem, jemuž po stránce hmotněprávní důvodné výtky činiti nelze, posuzuje rozsudek jednání obžalovaného i pokud je v něm vysloveno, že obžalovaný tím, že zastavil nejen věci samy, nýbrž dal pak v podzástavu i zástavní lístek, věci ty za sebou zadržel i sobě přivlastnil, a pokud rozsudek dospívá v rozhodovacích důvodech k závěru, že se obžalovaný zastavením věcí zbavil možnosti jimi disponovati, a že jeho úmysl směřoval k tomu, by se zbožím jmu svěřeným naložil takovým způsobem, jenž činil pochybným, zda vlastník nabude vůbec kdy držby zboží, obžalovaný ho naopak vydal v nebezpečí, že věci těch pozbude. V rozsudkových důvodech se v tom směru zdůrazňuje případně jednak, že obžalovaný při naprostém nedostatku jmění a při skrovných příjmech, záležejících jen z výdělku vlastní práce, nemohl očekávati, že bude s to zástavu vyplatiti a pravému vlastníku kdykoli vydati, jednak, že nesejde na tom, že obžalovaný neměl úmysl odejmouti oprávněnému moc nad zbožím mu svěřeným trvale a na vždy. Odpovídáť toto právní posouzení jednání obžalovaného jakožto zpronevěry ve všech jednotlivostech stále judikatuře zrušovacího soudu, který ve svých rozhodnutích opět vyslovil právní názor, že pachatelův úmysl věc oprávněné osobě vůbec nikdy nevydati, stav, jímž jest věc odňata moci oprávněného, učiniti trvalým, vyžaduje se jen pro činnosti, které jest podřaditi pojmu »zadržení za sebou«, nikoli však v případech, v nichž v úvahu přichází pojem »přivlastnění si« (rozh. čís. 2682, 2725, 2947 sb. n. s.) a že přivlastnění si věci svěřené záleží již v tom, že ten, komu věc byla jen svěřena, osobuje si k ní a nad ní vykonává práva quasi vlastnická. Výkonem takovéto dispozice po způsobu vlastnickém je však podle judikatury zrušovacího soudu (rozh. čís. 1101, 2682, 2725, 2947 sb. n. s.) zejména i zastavení věci, neboť také jím nakládáno jest s věcí způsobem, zasahujícím bezprávně do práv osoby, věc pachateli svěřivší, zejména, jak tomu bylo i v souzeném případě, do jejího vlastnického práva. V případech toho druhu dopouští se zpronevěry dokonce i ten, kdo věc jemu svěřenou třeba i jen na krátký čas zastaví v úmyslu i v naději, že ji včas vyplatí a vrátí. Trestná skutková podstata je tu vyčerpána již samotným jednáním, od-

povídajícím zákonnému pojmu »přivlastnění si« ve shora nastíněném výkladu právním. Při nejmenším »přivlastnění si« věci, obžalovanému s výhradou vlastnického práva pro prodatelku prodaných a jemu takto jen svěřených, spatřuje tudíž rozsudek v činu obžalovaného způsobem právně bezvadným a zmateční stížnost je v nepravu, namítajíc, že zastavením věci nepřechází vlastnictví a že obžalovaný zastavením věci neučinil jich vrácení nemožným. Zpronevěra je i podle judikatury zrušovacího soudu (rozh. čís. 3024 a j. v. sb. n. s.) vyloučena, byl-li pachatel podle svých majetkových poměrů s to, by věc, kterou si přivlastnil, kdykoli mohl nahraditi a svému závazku dostáti. Rozsudek zjišťuje však výslovně, že u obžalovaného tomu tak nebylo a zmateční stížnost nedoličuje ani toho ani onoho z důvodů zmatečnosti, jí číselně uplatňovaných, ani kteréhokoli z ostatních důvodů zmatku, vypočtených v § 281 tr. ř., tvrdíc, že výdělek obžalovaného činí nyní, když posléze místo dostal, více než existenční minimum a vyslovujíc naději, že, bude-li plně zaměstnán, jeho věřitelka dojde úplného zaplacení ať již cestou exekucní nebo dobrovolným placením. Stejně je tomu, pokud se zmateční stížnost také ve svých konečných vývodech dovolává některých skutečností na doklad správnosti svého tvrzení, že se stěžovatel octl na lavici obžalovaných okolnostmi jím nezaviněnými. Připouštíť sama výslovně, že vše, co v té příčině stížnost uplatňuje, obžalovaný u soudu uvést se styděl a že svěřil se s tím teprve sému obhájci, který prý to může dokázati. Jak patrně, jde tu vesměs o skutečnosti, které v řízení v prvé stolici, zejména při hlavním přelíčení vůbec nevyšly na jevo tak, že soud nemohl bráti k nim zřetel při rozsudku. Tuto část vývodů zmateční stížnosti jest tudíž ponechati věcně nepovšimnutou. Zmateční stížnost bylo proto zavrhnouti jako bezdůvodnou, v některých směrech však i jako ne po zákonu pokud se týče vůbec neprovedenou.

Zrušovacímu soudu vzešly však při zkoumání zmateční stížnosti závažné pochybnosti o správnosti předpokladu rozsudku nalézacího soudu, že zpronevěřená hodnota přesahuje 200 Kč. Předmětem souzené zpronevěry může býti jen zastavený oděv, jako předmět, který byl obžalovanému svěřen, a to podle hodnoty v době činu. Při zjišťování ceny věci, prodané s výhradou práva vlastnického jest vzítí především za základ obecnou hodnotu věci v době, kdy pachatel s ní protiprávně naložil, čímž je dána nejvyšší možná hranice částky trestněprávně připočitatelné, a vzítí pak do počtu úhrnnou výši splátek (rozh. býv. víd. nejv. soudu čís. 3372 v. sb.). Při zjišťování obecné hodnoty jest vzítí zřetel na znehodnocení věci obvyklým užíváním. Podle spisů převzal obžalovaný zpronevěřené předměty od poškozené začátkem února 1928 a koncem května téhož roku je zastavil. Zmenšila se tudíž hodnota jejich v době činu čtyřměsíčním užíváním a nelze proto jejich cenu v době uzavření smlouvy pro výpočet vůbec vzítí v úvahu, a jest pro zjištění jejich hodnoty důležitým měřítkem, že byl na ně zemskou zastavárnou půjčen tak nepatrný peníz 70 Kč. Odečte-li se od obecné jejich hodnoty, tímto způsobem zjištěné, uplacených 475 Kč, není vyloučeno, že zpronevěřená hodnota 200 Kč nepřesahovala. Bylo proto učiniti výše uvedené rozhodnutí.